

gove okolice. Objavljivanje ove prigodne knjige pozitivan je doprinos trajnom očuvanju predočenih "sjećanja" na jedan Pazin iz ne tako davne prošlosti. Šarolikost tema prikazanih u radovima, te različiti autorski pristupi čine ovu knjigu vrijednim doprinosom povijesnoj znanosti s jedne strane, a s druge zanimljivim štivom dostupnim široj javnosti.

Jasna Mrkonjić

ZBORNİK OPĆINE LUPOGLAV '99., Lupoglav 1999., str. 205

Zbornik općine Lupoglav '99. obuhvaća radove sa skupova o povijesti Lupoglava, odnosno njegova područja, održanih 1997. i 1998. godine. Tiskanje ovog Zbornika logičan je slijed objavljivanja radova s prva tri skupa održana 1994., 1995. i 1996. godine u zborniku koji nosi naslov *Zbornik '97.* Skupovi se, naime, održavaju svake godine od 1994. naovamo, pod nazivom "Susret s baštinom". Izdavači su Poglavarstvo općine Lupoglav i "Josip Turčinović" d.o.o. iz Pazina.

Prvi je rad mr. Daniele JURičIĆ-ČARGO: *Gospodarsko stanje lupoglavskog posjeda u 16. stoljeću.* Ovaj rad zapravo je tekst iz njene knjige *Gospodarski razvoj lupoglavskoga gospostva v 16. stoletju v luči urbarjev in urbarijalnih zapisov 1523 – 1573 (z objavo urbarjev iz let 1523. in 1573.)*

Knjiga je objavljena 1999. g. u izdanju Arhiva Republike Slovenije.

Autorica polazi od činjenice da je u Arhivu R. Slovenije pohranjeno mnogo neistraženog, ili nedovoljno istraženog arhivskog gradiva, gdje spada i jedan dio gradiva nastalog na području Istre.

Tema knjige – rada je Urbar iz 1523. odnosno njegova reformirana verzija iz 1573. Rad donosi iscrpne podatke o uvjetima života na području Lupoglavske gospoštije. Potanko su opisane povijesne okolnosti nastanka kaštela, njegovo stanje, život stanovništva organiziranog u kmetskim zajednicama – komunama, te njihove najrazličitije obveze prema gospodari-ma. Urbar je i ranije bio poznat povjesničarima, ali ga oni nisu podrobnije obrađivali. U rad su utkani iscrpni podaci iz Urbara tako da detaljno upoznajemo stanje ove gospoštije što pomaže u stvaranju predodžbe o životu u Istri u to doba, obilježenom migracijama stanovništva s juga, bijegom pred Turcima, gladnim godinama, ratovima, bolestima..., te na njoj o-

stavilo svoga traga u zapisu iz jednog takvog vremena. Posebno su značajni podaci o različitim starim mjerama za žitarice, vino, dužinu, te razne druge mjere koje je autorica prikazala preračunate u moderne mjerne sustave.

Arhivskim gradivom, odnosno poviješću kroz gradivo, bavi se rad mr. Jakova JELINČIĆA pod naslovom: *Dvije matične knjige umrlih Lupoglava (1744.–1935.)*. Autor daje prikaz naizgled "šturih" podataka iz te vrste gradiva. Puki podatak zabilješke nečije smrti može postati daleko više od toga, kada se iz podataka iščitaju uzroci smrti, bolesti, starosna dob umrlih, struktura stanovništva. Zapravo, kako i sam autor navodi, knjige pružaju mnoštvo vrijednih podataka za najraznovrsnija istraživanja, te bi svakako trebale privući daleko veći broj istraživača nego što je to danas slučaj. Na kraju rada naveden je i popis imena i prezimena s područja Gorenje Vasi, Dolenje Vasi i Lesišćine.

Treći je rad Dražena VLAHOVA: *Glagoljica na području općine Lupoglav*, koji govori o počecima glagoljske pismenosti na području današnje općine Lupoglav, počecima koji su povezani s prvim dolaskom Hrvata u ove krajeve. Kroz kratak pregled autor govori o sačuvanim matičnim, odnosno bratovštinskim knjigama, te epigrafskim spomenicima iz XV.–XVII. st. među kojima je i jedan pravi "biser" iz 1473. koji bilježi čin krštenja.

Svojim radom *Crkve boljunske župe* Josip ŠIKLIĆ prikazuje povijesne okolnosti nastanka samog naselja, njegov postupan razvitak i povećanje populacije, što se odrazilo i na duhovni život i potrebe toga kraja.

Značajnu ulogu imali su svećenici-glagoljaši s posebnom dozvolom od pape za bogoslužje na hrvatskom jeziku. "Ostavština" djelovanja glagoljaških svećenika osnivanje je bratovština – njih devet prema jednom popisu iz 1701. Tako su se na području boljunske župe nalazile crkve: Sv. Jurja, Sv. Petra, Sv. Ivana, Sv. Kuzme i Damjana, Sv. Fabijana i crkva Sv. Marije od Karmela. U radu su priložene i fotografije crkava, kako vanjštine, tako i unutrašnjosti.

Radom je dat prikaz sakralnih objekata iz ovoga dijela Istre, koji, prema mišljenju autora, premda su nastajali u skromnim uvjetima, zaslužuju naše zanimanje.

Rad dr. Tanje PERIĆ-POLONIJO *Terenski zapisi Frana Novljana na Boljunštini* nastao je kao plod terenskih istraživanja, te na prijedlog dr. Vinka Žganca pod naslovom "Znimanje kanta na magnetofuonsko kordelo". Rad je pisan na boljunskom narječju, tako da su istaknute njegove specifičnosti. U neku ruku ovo je nastavak iz prošlog Zbornika, gdje se autorica

također bavila ovom tematikom – pjesmama Boljuna i okolice. Na kraju rada priložen je i popis crkvenih pjesama iz molitvenika *Oče budi volja tvoja* u 14. izdanju iz 1943. g.

Proučavanjem glazbene tradicije bavi se i Dario MARUŠIĆ u svom radu *Neki aspekti tradicijske glazbe Boljunštine*. Naglašena je važnost rada Frana Novljana i dr. Vinka Žganca čiji zapisi nude osnovu za proučavanje glazbene tradicije Boljunštine. Podrobnijim proučavanjem glazbe upravo iz ovog kraja dobiva se uvid u glazbenu tradiciju Istre, a posebno područja Boljunštine, koja je na najbolji način, prema mišljenju autora, prikazana upravo kroz radove i terenska istraživanja Frana Novljana i Vinka Žganca.

Krajevcima i Bazgonima: "MI I ONI" na Lupoglavštini i Roštini rad je Sandija BLAGONIĆA. Sukobi na području Lupoglavštine duž austrijsko-mletačke granice započeli su 1471., a kulminiraju u vrijeme Uskočkog rata (1615.–1617/'18.). Politička granica daleko je više od toga, granica je to i jezična čakavskog narječja s jedne strane i kajkavskog s druge, što rezultira i granicom etnonima "Krajevcima" na jednoj strani, a "Bazgonima" na drugoj strani granice. Duga povijest austrijsko-mletačkih sukoba ostavila je svoj trag i u svijesti stanovništva, tako da su se i nakon prestanka sukoba gledali kao "protivnici", oni koji su bili za Austriju, odnosno oni koji su bili za Veneciju.

Stanovništvo oko Lupoglava i Semića, te mjesta u zaleđu koristi u govoru upitnu zamjenicu "ča", a upitna zamjenica "kaj" koristi se na nekadašnjem mletačkom teritoriju. Jezična različitost duboko ukorijenjena u svijesti puka po mišljenju autora i danas je prisutna u formiranju kolektivnog identiteta i na jednoj i na drugoj strani nekadašnje granice.

Pomak i "odmor" od povijesnih tema literarni su radovi pjesnikinje Marije RIBARIĆ: *Tri semičke štuoriji, Lovrečeva, Kako črčak, Merikoan i Ča će tuo reeć*, pisani na lokalnom govoru Semića. Oni su značajan doprinos očuvanju od zaborava lokalne jezične tradicije.

Mr. Božo JAKOVLJEVIĆ u svom radu: *Štefanija Ravnić – pročelnica za prosvjetu Oblasnog NOO za Istru*, prikazao je život – biografiju Š. Ravnić od njenog rođenja 1914. pa do tragične smrti 1944. u tršćanskom zatvoru Coroneo.

Prikaz je to radom i hrabrošću ispunjenog života te mlade žene, koja je izabrala za životni put nesebično djelovanje na opismenjavanju i izobrazbi puka u teškim ratnim prilikama. Kroz težak život Š. Ravnić autor je prika-

zao općenito stanje u Istri za vrijeme talijanske okupacije, te jačanje samosvijesti hrvatskog puka kroz borbu da se ne pokori okupatoru.

Slijedi rad: *Mjesto Boljun u Istri koncem 16. i početkom 17. vijeka* u kojem autor Rudolf STROHAL opisuje prilike na području Boljuna. Rad je pretpisak iz *Zbornika za narodni život i običaje Južnih Slavena* iz 1918. g. Dati su podaci o djelovanju svećenstva u tom kraju. Navedena su imena "popova" koji su djelovali u Boljunu, spomenute su i bratovštine i to njih šest koje su u razdoblju 16.–17. st. djelovale kao specifičan oblik organiziranog života stanovništva. Navode se i pravila njihova djelovanja.

Autor govori i o upravi, sudstvu, djelovanju javnih bilježnika, jeziku, pismu, knjizi. Naveden je i popis obiteljskih imena i to najvećim dijelom hrvatskih, te talijanskih, a njemačkih je bilo u daleko manjoj mjeri. Naveden je i popis krsnih imena.

Nataša VIVODA u prikazu *O zbirci pjesama Marije Ribarić "Mojo Semiće"* daje ocjenu pjesničkog prvijenca mlade autorice, koja piše na svom semičkom dijalektu, ocijenivši to kao pozitivan doprinos očuvanju starog živopisnog govora.

Osvrt Mirjana RIMANIĆA na zbirku pjesama Marije Ribarić *Mojo Semiće* donosi prikaz knjige ukazujući na pozitivne dojmove koji su popratili izlazak knjige.

Mr. Božo JAKOVLJEVIĆ u svom prikazu *Daniela Juričić-Čargo. Gospodarski razvoj Lupoglavske gospoštije u 16. stoljeću*, vodeći nas kroz knjigu daje kratak povijesni pregled lupoglavskog kraja, ukazujući na detaljnu analizu stanja posjeda, gospodarskih prilika, doseljavanja stanovništva pred Turcima. Mr. Jakovljević smatra posebnom vrijednošću knjige dosljedno transkribiranje teksta Urbara.

Objavljivanje *Zbornika Općine Lupoglav '99.* pohvalan je primjer promoviranja jedne male sredine, ali svakako ne beznačajne u kontekstu povijesnih zbivanja, kroz tematski različit prikaz ovog dijela Istre.

Zbornik je prigoda za upoznavanje i šire javnosti s užom lokalnom tematikom, što opet na svoj način doprinosi boljem poznavanju Istre općenito.

Jasna Mrkonjić